

Інформаційна довідка щодо співробітництва між Україною та Радою Європи у сфері фізичного виховання та спорту

Спорт є частиною програми міжурядового співробітництва Ради Європи вже більше 30 років. Більше того, Рада Європи була першою міжурядовою організацією на європейському просторі, яка почала приділяти значної уваги розвитку сфери фізичного виховання і спорту.

Співробітництво у сфері фізичної культури і спорту між Україною та Радою Європи з моменту незалежності нашої держави здійснювалось через участь у програмах Постійного комітету з розвитку спорту Ради Європи (CDDS) та моніторингових механізмах спортивних Конвенцій Ради Європи.

Постійний комітет з розвитку спорту Ради Європи було створено в 1976 році з метою активного поширення основних цінностей Ради Європи (права людини, демократія) в сфері спорту та за допомогою спорту в інші сфери суспільного життя. Так, до складу CDDS входили представники державних організацій країн-учасниць, які мали статус повноправного члена, та представники недержавних організацій країн-учасниць, як мали статус спостерігача.

CDDS став ініціатором численних досліджень щодо спортивного законодавства, спрямованого забезпечити застосування принципів демократії та підзвітності, рівності у використанні спортивних об'єктів та зайняттях спортом. Крім того, CDDS був організатором багаторічних цільових програм, в рамках яких було розглянуто багато проблем сфери спорту. Після завершення програм Комітет ставив перед країнами-членам завдання з реалізації на національному рівні отриманих результатів.

Розширена часткова угода про спорт (EPAS)

29 листопада 2006 року Комітет міністрів Ради Європи ухвалив рішення про заснування **Розширеної часткової угоди про спорт (EPAS)**, яка, починаючи з 2007 року, стала новою платформою для міжурядового співробітництва у сфері фізичної культури і спорту в рамках Ради Європи.

З метою поглиблення міжурядового співробітництва в сфері фізичної культури і спорту в рамках Ради Європи та здійснення подальших кроків у напрямку європейської інтеграції Міністерством молоді та спорту України було розроблено проєкт **Закону України «Про приєднання України до Розширеної часткової угоди про спорт (EPAS)»**. Законопроект був прийнятий Верховною Радою України 16 грудня 2020 року та набрав чинності 29 січня 2021 року. Україна стала 40-ою державою-членом EPAS.

Представники Мінмолодьспорту беруть участь у засіданнях **Керівної ради та Консультативного комітету EPAS**.

Виходячи зі Статуту EPAS, його ресурси складаються з щорічних внесків кожної держави, яка приєдналась до EPAS. Наразі до EPAS приєдналась 41 країна.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 року № 399 «Про внесення зміни до пункту 3 переліку центральних органів виконавчої влади, інших державних органів, відповідальних за виконання зобов'язань, що впливають із членства України в міжнародних організаціях», у частині участі України у EPAS, Міністерством молоді та спорту України здійснюється щорічна сплата членських внесків Україною до бюджету EPAS згідно з бюджетною програмою EPAS на 2022-2025 роки. **Внесок України до бюджету EPAS у 2024 році складає 30 787,95 євро.**

Участь України в EPAS дало можливість вивчати та впроваджувати кращий європейський досвід роботи з різних питань сфери фізичної культури і спорту, брати участь у діючих програмах і проектах у рамках EPAS, зокрема, спрямованих на боротьбу з корупцією у спорті, маніпулюванням спортивними змаганнями, насильством під час спортивних заходів, іншими негативними явищами у спорті. Приєднання до Угоди спрямовує міжурядове співробітництво України у сфері фізичної культури і спорту на подальший розвиток в європейському вимірі, сприяє інтеграції України в європейське та світове співтовариство шляхом адаптації законодавства України до законодавства Ради Європи та Європейського Союзу, участі у проектах та програмах Ради Європи, вивчення та використання кращого досвіду діяльності європейських країн у сфері фізичної культури і спорту.

Боротьба з допінгом у спорті

Рада Європи є першою міжнародною організацією, що почала діяльність щодо боротьби з вживання допінгу. У 1989 році було прийнято Антидопінгову конвенцію ради Європи.

Україна ратифікувала Антидопінгову конвенцію Ради Європи 15 березня 2001 року, а в 2004 році - Додатковий протокол до неї.

Верховна Рада у 2001 році прийняла Закон України «Про антидопінговий контроль у спорті», а у 2002 році відповідно до постанови Кабінету Міністрів України було засновано Національний антидопінговий центр (НАДЦ).

Представники Мінмолодьспорту та НАДЦ беруть участь у засіданнях Європейського Комітету з питань Всесвітньої антидопінгової агенції (САНАМА) та Моніторингової групи Конвенції проти допінгу (Т-ДО).

У червні 2016 року відбувся моніторинговий візит експертів Ради Європи з питань боротьби з допінгом у спорті в Україну. Зазначений візит дозволив отримати об'єктивне бачення щодо стану антидопінгової діяльності в Україні у контексті імплементації Антидопінгової конвенції Ради Європи, сформулювати пріоритети подальшого розвитку, а також сприятиме становленню національної антидопінгової політики в цілому.

У листопаді 2016 року у м. Києві на НСК "Олімпійський" відбулися засідання Т-ДО і САНАМА.

Протягом 2017 року на прохання Мінмолодьспорту відбулося кілька візитів до України груп експертів Ради Європи з питань вдосконалення законодавства

України щодо боротьби з допінгом в спорті. У зустрічах з делегацією РЄ взяли участь представники центральних органів виконавчої влади, Секретаріату Верховної Ради України, НАДЦ. Протягом низки робочих зустрічей в ході візитів експертів Ради Європи було обговорено спільні заходи щодо доопрацювання чинного законодавства та розробки проектів нормативних актів: Закону України «Про антидопінговий контроль у спорті», проекту Закону України «Про внесення змін до статті 323 Кримінального кодексу», інших нормативних актів щодо посилення боротьби з вживанням заборонених речовин у спорті.

Протягом 2018-2019 років експерти T-DO та Всесвітньої антидопінгової агенції (ВАДА) брали участь у розробці законопроекту "Про антидопінгову діяльність в спорті".

У 2022 році Мінмолодьспортом проведено роботу з виключення рф з САНАМА та T-DO.

У 2023 році Мінмолодьспортом проводилася робота щодо імплементації нового законодавства про боротьбу з допінгом у спорті, що розроблялося спільно з експертами Ради Європи та ВАДА.

16 серпня 2024 року Мінмолодьспортом за підтримки Кабінету Міністрів України, МЗС України, Національного олімпійського комітету України, Національного комітету спорту інвалідів України було висунуто кандидатуру **Міністра молоді та спорту України Матвія Бідного** на посаду **європейського представника у Виконавчому комітеті ВАДА на 2025-2027 роки**.

04 вересня 2024 року в рамках 65-го засідання члени САНАМА одноголосно підтримали кандидатуру Матвія Бідного для його обрання до Виконавчого комітету ВАДА. Остаточне затвердження делегатів від Ради Європи до складу Виконавчого комітету здійснюватиметься Комітетом міністрів Ради Європи та Радою засновників ВАДА.

Боротьба з корупцією в спорті та маніпулюванням спортивними змаганнями

Корупція в сучасному спорті стала чинником, який становить реальну загрозу динамічному і прогресивному розвитку спорту.

Розв'язання цієї проблеми знаходиться в центрі уваги міжнародних футбольних організацій – ФІФА та УЄФА, а також європейських і міжнародних організацій таких, як Рада Європи, ООН, ЄС, Інтерпол.

У низці країн маніпуляція результатів в спорті розцінюється як особливий вид кримінального правопорушення (наприклад, в Італії, Португалії, Великобританії, Польщі та Болгарії). В цьому контексті УЄФА закликала Раду Європи та Європейський Союз сприяти тому, щоб європейські країни боролися з шахрайством у спорті, що сприятиме зниженню кількості проведення договірних матчів.

Рада Європи зі свого боку приділяє особливу увагу вирішенню згаданої проблеми. Основні принципи боротьби з маніпуляцією у спортивних змаганнях, якими керуються в своїй роботі країни-члени Ради Європи, викладені у низці

документів, резолюцій, декларацій та рекомендацій Ради Європи. Крім того, пункти, які стосуються цього питання, містяться в основоположних документах, що декларують роботу РЄ в сфері спорту: Резолюції CM/Res (2007)8 щодо заснування Розширеної часткової угоди про спорт (EPAS), Європейської спортивної хартії та Кодексу спортивної етики Ради Європи.

Питання боротьби з маніпуляціями під час спортивних змагань активно обговорюється під час засідань, конференцій, зустрічей та інших заходів, які проводяться Радою Європи, зокрема, під час проведення конференцій міністрів Ради Європи, відповідальних за спорт.

Під час 18-ї неформальної Конференції міністрів Ради Європи, відповідальних за спорт, що відбулася 22 вересня 2010 року в м. Баку, була ухвалена Резолюція, яка закликала держави-члени Ради Європи до реалізації ефективних стратегій і заходів, спрямованих на попередження і припинення маніпуляцій спортивними результатами у всіх видах спорту, а EPAS – продовжити роботу в цій сфері з метою ухвалення рекомендації Комітетом міністрів держав-членів щодо маніпуляції спортивними результатами.

Потреба в розробці міжнародного документа, який стане платформою для міжурядового поєднання зусиль з метою боротьби з договірними матчами, була обумовлена фактами проведення договірних матчів, які все частіше спливають на поверхню при організації спортивних заходів в країнах Європи, про що свідчать міжнародні звіти, заяви в пресі та гучні розслідування.

У березні 2012 року під час 12-ї Конференції міністрів Ради Європи, відповідальних за спорт було представлено технічне обґрунтування щодо необхідності ухвалення правового акту проти договірних матчів, розроблене секретаріатом EPAS у співпраці з іншими національними та міжнародними органами.

У Рекомендації 1997(2012) «Необхідність боротьби з договірними матчами» Парламентська асамблея РЄ запропонувала Комітету міністрів РЄ підтримати роботу, проведену членами EPAS з підготовки Європейської конвенції проти маніпуляції у спортивних змаганнях.

Проект Конвенції проти маніпулювання спортивними змаганнями та пояснювальна записка до неї були погоджені 8 липня 2014 року за підсумками консультацій в рамках Групи Комітету міністрів Ради Європи (КМРС) з питань освіти, культури, спорту, молоді та довкілля та розглянуті 9 липня 2014 року під час 1205-го засідання КМРС.

Конвенція проти маніпулювання спортивними змаганнями (далі – Маколінська конвенція) була відкрита до підписання під час 13-ї Конференції міністрів Ради Європи, відповідальних за спорт **18 вересня 2014 року у м. Магглінген, Швейцарія**. Відповідно до положень **Маколінська конвенція набрала чинності 01 вересня 2019 року**.

Беручи до уваги виконання зобов'язань України, що випливають з її членства в Раді Європи, зокрема щодо забезпечення участі України у міжнародних договорах РЄ, Мінмолодьспортом було прийнято рішення щодо приєднання

України до Маколінської Конвенції та розроблено проєкт відповідного розпорядження Президента України.

21 грудня 2015 року Україна підписала Маколінську Конвенцію. Міністерство молоді та спорту України розробило проєкт **Закону України "Про ратифікацію Конвенції Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями"**, який **16 листопада 2016 року було ратифіковано Верховною Радою України.**

Станом на жовтень 2024 року Конвенцію підписала 41 країна, ратифікували 11 країн.

З метою імплементації ст. 13 Маколінської Конвенції Мінмолодьспортом створено **Національну платформу доброчесності спорту** у форматі Міжвідомчої робочої групи на підставі положення, затвердженого наказом Міністерства молоді та спорту України від 22.09.2022 № 3567.

До Національної платформи доброчесності спорту приєдналися такі установи та організації: Міністерство молоді та спорту України, Національна поліція України, Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей, Національне агентство запобігання корупції, Національний олімпійський комітет України, Українська асоціація футболу, ліцензовані оператори ставок на спорт. Також планується приєднання інших державних інституцій, спортивних та громадських організацій.

Делегація України за координації Мінмолодьспорту на постійній основі бере участь у засіданнях **Комітету Конвенції Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями (Т-МС) та мережі Національних платформ доброчесності спорту (Копенгагенська група – GoC).**

У лютому 2019 року Мінмолодьспортом спільно з Секретаріатами Ради Європи та ГУАМ, у рамках проєкту Ради Європи «Спорт осторонь від злочинності+» (Keep Crime Out of Sport+) у м. Києві було організовано **Регіональний семінар для держав-членів ГУАМ, спрямований на розвиток національних структур, таких як національні платформи, відповідно до Маколінської конвенції**, а також на впровадження інших відповідних заходів з ратифікації та імплементації Маколінської конвенції. У семінарі взяли участь близько 40 представників міністерств та відомств, спортивних федерацій, олімпійських комітетів України, Азербайджану, Грузії та Молдови.

Мінмолодьспортом створено **онлайн-портал**, який надає можливість представникам спортивної спільноти та іншим громадянам повідомляти про порушення, пов'язані зі спортивними змаганнями www.fairsport.gov.ua

З 2024 року розпочато модернізацію сайту Національної платформи доброчесності спорту та перетворення його в інформаційно-комунікаційну систему з метою покращення його користувацького інтерфейсу, вдосконалення і розширення його функціональних можливостей щодо процесу розгляду повідомлення про можливе маніпулювання спортивними змаганнями.

25 квітня 2024 року з метою розвитку співробітництва з питань, пов'язаних з протидією та запобіганням маніпулюванням спортивними змаганнями, захисту цілісності спорту та спортивної етики було підписано **Меморандум про**

співпрацю та обмін інформацією між Міністерством молоді та спорту України та Українською асоціацією футболу.

У вересні 2024 року рішенням Міжвідомчої робочої групи «Національна платформа доброчесності спорту» затверджено Порядок розгляду Національною платформою доброчесності спорту повідомлень про маніпулювання спортивними змаганнями, у новій редакції, який набере чинності з дати введення в експлуатацію інформаційно-комунікаційної системи «Національна платформа доброчесності спорту».

Мінмолодьспортом розроблено проєкт Закону про внесення змін до статті 369-3 Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань, який було зареєстровано у Верховній Раді 14.06.2024 та який проходить етапи розгляду профільними Комітетами Верховної Ради.

У 2024 році Національною платформою доброчесності спорту спільно з Національним олімпійським комітетом та партнерами було проведено низку (5 заходів) інформаційно-просвітницьких заходів для федерацій з видів спорту, спрямованих на попередження та запобігання випадків маніпулювань спортивними змаганнями, надання методичної допомоги у боротьбі з порушеннями правил чесної гри.

У 2024 році через онлайн портал Національної платформи доброчесності спорту було отримано 6 повідомлень про маніпулювання спортивними змаганнями, 3 з яких, в ході проведеного аналізу та наданого висновку Міжвідомчою робочою групою було визнано такими, що не мали ознак порушення доброчесності спорту. 1 було передано для подальшого розслідування до правоохоронних органів, а 2 наразі аналізуються Національною платформою.

Боротьба з насильством та неналежною поведінкою з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема футбольних матчів

У своїй діяльності в сфері спорту Рада Європи приділяє особливу увагу боротьбі з проявами насильства під час проведення масових спортивних заходів.

Європейська конвенція про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, і зокрема футбольних матчів (далі – Конвенція № 120) була відкрита для підписання 19 серпня 1985 року. Конвенція № 120 вступила в силу 01 листопада 1985 року та була ратифікована 42 державами-сторонами Конвенції № 120. Україна ратифікувала Конвенцію № 120 Законом України від 15.11.2001 та є її повноправним членом з 2001 року.

Представники Мінмолодьспорту брали участь у засіданнях **Постійного комітету Європейської Конвенції про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема, футбольних матчів (T-RV).**

У рамках виконання Україною положень Конвенції № 120 та відповідно до її моніторингового механізму, однією з форм контролю якого є здійснення візитів

експертів до країн-членів Конвенції № 120, у червні 2011 року відбувся консультативний візит в Україну експертів T-RV. Основними питаннями, які було розглянуто під час візиту, були питання безпеки та правопорядку, діяльності відповідних служб стюардів та волонтерів, координації роботи різних установ, задіяних в підготовці до Євро-2012, як на національному рівні, так і на рівні приймаючих чемпіонат міст. У рамках візиту експертна група відвідала товариський матч "Україна-Франція", який відбувся на "Донбас-Арені", м. Донецьк, та провела низку зустрічей з представниками органів державної влади, керівництва стадіонів, громадських структур, які відповідають за питання безпеки під час проведення Євро-2012.

За результатами візиту експертна група РЄ розробила рекомендації щодо успішного проведення Євро-2012 в Україні та склала звіт про здійснення зазначеного візиту в Україну, який було представлено на 33-му засіданні T-RV у грудні 2011 року. У своєму звіті експертна група РЄ надала позитивну оцінку роботі, яка була проведена українською стороною щодо ситуації в Україні стосовно забезпечення безпеки та правопорядку на стадіонах під час проведення футбольних матчів. Українська делегація ознайомила зі змінами, які відбувалися в Україні в рамках підготовки до Євро-2012 та наближали Україну до європейських стандартів проведення міжнародних змагань з дотриманням усіх вимог щодо безпеки та правопорядку, а також представила свої коментарі до звіту експертної групи. Під час 35-го засідання TR-V у грудні 2012 року представником від України було презентовано доповідь про результати проведення Євро-2012.

У рамках виконання Україною положень Конвенції № 120 та відповідно до її моніторингового механізму у жовтні 2017 року відбувся черговий консультативний візит в Україну експертів T-RV. Завданням візиту була оцінка стану забезпечення громадського порядку та громадської безпеки під час проведення футбольних матчів в Україні та надання рекомендацій щодо вдосконалення діяльності з цього напрямку роботи.

Водночас, впродовж останніх років став очевидним той факт, що зміст Конвенції №120 від 1985 року більше не забезпечує належної відповіді на проблему насильства, пов'язаного зі спортивними заходами. Постійному комітету T-RV – органу Ради Європи, відповідальному за моніторинг виконання державами-учасницями Конвенції № 120, були надані повноваження від Комітету Міністрів Ради Європи щодо підготовки проекту принципово нового документа на основі комплексного підходу до гарантування порядку, охорони та безпеки.

Після низки обговорень та консультацій проект нової Конвенції Ради Європи був одностайно схвалений делегаціями всіх держав-членів Ради Європи в грудні 2014 року. Остаточний проект **Конвенції Ради Європи про комплексний підхід до питань безпеки, охорони та послуг під час футбольних матчів та інших спортивних заходів (далі – Конвенція Сан-Дені)** був схвалений під час 1255-го засідання Комітету Міністрів Ради Європи 4 травня 2016 року.

Конвенція Сан-Дені була відкрита до підписання під час проведення Чемпіонату Європи з футболу 03 липня 2016 року в м. Сен-Дені, Франція.

Відповідно до положень Конвенції вона набрала чинності 1 листопада 2017 року.

Станом на жовтень 2024 року Конвенцію Сан-Дені підписали 39 країни-члени РЄ, з яких 30 країн її ратифікували.

Ключові загальні принципи Конвенції Сан-Дені зосереджені навколо необхідності схвалити комплексний підхід у трьох напрямках: порядок, охорона та безпека, та створити партнерські відносини між всіма установами та особами, які прагнуть зробити футбольні матчі та інші спортивні події безпечними та гостинними для всіх.

Від імені України Конвенція Сан-Дені була підписана 03 липня 2016 року у м. Сен-Дені, Франція.

Делегація України за координації Мінмолодьспорту бере участь у засіданнях **Комітету Конвенції Сан-Дені (Т-S4) у статусі спостерігача та здійснює моніторинг щодо імплементації Конвенції шляхом заповнення опитувальників.**

У 2024 році було підготовлено інформацію до відповідей на опитувальник з питань імплементації Конвенції Т-S4.

Мінмолодьспорт здійснив заходи щодо ратифікації Конвенції. Було розроблено відповідні законопроекти («Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про комплексний підхід до питань безпеки, охорони та обслуговування під час футбольних матчів та інших спортивних заходів»; «Про денонсацію Європейської конвенції про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, і зокрема футбольних матчів»; «Про внесення змін до статті 3 Закону України «Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів» щодо виконання Конвенції Ради Європи про комплексний підхід до питань безпеки, охорони та обслуговування під час футбольних матчів та інших спортивних заходів»). Мінмолодьспорт продовжує супровід у ВРУ розроблених законопроектів з метою ратифікації Конвенції Сан-Дені.

Зазначені законопроекти розглянуто на засіданнях Комітету ВРУ з питань інтеграції України з Європейським Союзом, Комітету ВРУ з питань молоді і спорту, Комітету ВРУ з питань бюджету та Комітету ВРУ з питань правоохоронної діяльності. Станом на жовтень 2024 року законопроекти № 0121, № 0122 знаходяться на розгляді Комітету ВРУ з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва, а законопроект № 5764 включено до порядку денного ВРУ.

*управління міжнародного співробітництва
та європейської інтеграції
січень 2025 року*